Genomförandeplan för strukturellt socialt arbete i Österbottens välfärdsområde

2026–2027

Godkänd: Ledningsgruppen för social- och hälsovården, 9.12.2025, § 162

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Innehåll

1 Praxis för uppdatering och uppföljning av planen 4
2 Mål och planens giltighetstid 4
3 Organisering av det strukturella sociala arbetet 5
3.1 Aktörernas roller, ansvar och samarbete 6
4 Genomförande av strukturellt socialt arbete 8
4.1 Regional informationsproduktion och utnyttjande av informationen 9
4.1.1 Utvecklingsbehov 9
4.2 Nationell informationsproduktion 10
4.2.1 Verkställande av den nationella informationsproduktionen i välfärdsområdet 10
4.3 Arbetspraxis inom strukturellt socialt arbete 11
4.3.1 Arbetspraxis 14
4.3.2 Utvecklingsbehov 15
5 Stärkande av kompetensen 16
5.1 Praxis för att stärka kompetensen i strukturellt socialt arbete 16
5.2 Utvecklingsbehov 17
6 Kommunikation 18
6.1 Utvecklingsbehov 18
7 Sammanfattning och utvecklingsområden 2026–2027 19
8 Datering och aktörer som deltagit i upprättandet av planen 20

Inledning

I 7 § i socialvårdslagen finns bestämmelser om strukturellt socialt arbete. Syftet med dem är att säkerställa att information om social välfärd och sociala problem förmedlas till stöd för beslutsfattandet och verksamheten samt att sakkunskapen inom det sociala arbetet utnyttjas för att främja välfärd och hälsa.

Inom strukturellt socialt arbete synliggörs klienternas behov, problem och livssituationer i förhållande till större samhälleliga strukturer. Kärnan i arbetet är den information som de yrkesutbildade personerna inom socialvården producerar och utnyttjar samt som bygger på yrkeskompetens och klienternas erfarenhetskunskap.

Syftet med genomförandeplanen är att säkerställa ledningen av det strukturella sociala arbetet som helhet, stärka informationsproduktionen och utnyttjandet av informationen samt etablera arbetet i praxis och inom ledningen genom information. Planen beskriver organiseringen i Österbottens välfärdsområde, prioriteringarna för utvecklingen, metoderna för informationsproduktionen samt utnyttjandet av informationen i ledarskapet och det dagliga arbetet. Organiseringen och den sociala rapporteringen inleds 2026, och i en uppdatering under 2027 preciseras processer och praxis.

Planen bygger på en mall som utarbetats inom projektet Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen (Utveckling av rapporteringen om strukturellt socialt arbete). Projektet ingår i Finlands program för hållbar tillväxt (RRP), som genomförs av Institutet för hälsa och välfärd (THL).

1 Praxis för uppdatering och uppföljning av planen

Denna regionala genomförandeplan för strukturellt socialt arbete gäller för åren 2026–2027 och kommer att uppdateras under 2027. Efter det ses planen över årligen, varvid nödvändiga aktuella ändringar och preciseringar görs i den. Anordnarledningen för Österbottens välfärdsområde ansvarar för att följa upp planen samt för det strukturella sociala arbetet som helhet och det beslutsfattande och de strategiska riktlinjer som gäller det. Anordnarledningen utser en styrgrupp för det strukturella sociala arbetet. Styrgruppen är det styrande organet som drar upp riktlinjerna för verksamheten, följer upp att genomförandeplanen verkställs och uppdaterar dess innehåll efter behov (se avsnittet Organisering av det strukturella sociala arbetet). En specialsakkunnig inom socialvården svarar för att bereda uppdateringarna av planen. Ledningsgruppen för social- och hälsovården fattar beslut om uppdateringar av planen, och styrgruppen för det strukturella sociala arbetet följer upp genomförandet av dem. Anordnarledningen tillhandahåller välfärdsområdets ledningsgrupp, välfärdsområdesstyrelsen och -fullmäktige den uppdaterade planen för kännedom.

2 Mål och planens giltighetstid

I 7 § i socialvårdslagen finns bestämmelser om strukturellt socialt arbete som syftar till att säkerställa att information om social välfärd och sociala problem förmedlas till stöd för beslutsfattandet och verksamheten samt att sakkunskapen inom det sociala arbetet utnyttjas för att främja välfärd och hälsa. Det strukturella sociala arbetet stöder ett systematiskt utnyttjande av sakkunskapen inom det sociala arbetet, klienternas erfarenhetskunskap och samhälleliga observationer i utvecklingen av välfärdsområdets tjänster, strukturer och beslutsfattande. Det centrala målet är att identifiera och förebygga praxis som skapar ojämlikhet samt stärka ledningen genom information.

Planen gäller för **2026–2027** och uppdateras första gången 2027.

Huvudmålet för 2026 är att organisera och synliggöra det strukturella sociala arbetet. Systematiska metoder för att producera och analysera information skapas, och för att stödja arbetet tillsätts en styrgrupp och en arbetsgrupp. Social rapportering införs på bred front, elektronisk informationsinsamling året om etableras och enheterna producerar årligen analyser som innehåller förslag till utveckling av tjänster och strukturer. På så vis utnyttjas

informationen som produceras i den strategiska planeringen, den årliga rapporteringen och beredningen av beslut. Därtill deltar representanter för området i ett nationellt nätverk, så att de lokala informationsbehoven blir beaktade i den nationella beredningen.

Fokus för uppdateringen av genomförandeplanen 2027 ligger på processbeskrivningen och årsklockan, den regionala utvecklingshelheten (kompetenscentrumet och samarbetet inom samarbetsområdet), stärkande av personalens kompetens samt utveckling av informationsproduktionen och informationsledningen, inklusive förbättring av klient- och patientuppgifternas kvalitet. Dessutom inkluderas statistiska data och registeruppgifter samt klientrespons i analysen och rapporteringen. Det fenomenbaserade arbetet och rapporteringen stärks genom en årlig fenomenanalys, utifrån vilken förslag till utveckling av tjänster och strukturer utarbetas. Delaktighet och likabehandling främjas systematiskt genom att beakta olika organisationers, kommuners, erfarenhetsexperters och invånares perspektiv i informationsproduktionen.

3 Organisering av det strukturella sociala arbetet

Österbottens välfärdsområde är en matrisorganisation, där ledningen är fördelad på tre linjer: sektorer, professioner och verksamhetsområden.

1. Anordnarledningen består av välfärdsområdesdirektören, sektordirektörerna och professionsdirektörerna.
2. Professionsdirektörerna ansvarar för personalens kompetens och tjänsternas kvalitet och säkerhet samt säkerställer att resurserna är tillräckliga i samarbete med verksamhetsområdesdirektörerna.
3. Sektordirektörerna leder organisationen i enlighet med befolkningens behov, deltar i beredningen av regionala riktlinjer samt ser till att samarbetet med kommunerna och andra intressenter fungerar.
4. Verksamhetsområdesdirektörerna ansvarar för att serviceproduktionen genomförs samt för ekonomin, planeringen av verksamheten och samordningen av samarbetet mellan verksamhetsområdena.

Genomförandet av det strukturella sociala arbetet baserar sig på ett nära samarbete mellan den strategiska och den operativa ledningen.

Rollen för ledningen på mellannivå fokuserar på den operativa ledningen och på att säkerställa att tjänsterna fungerar. Cheferna på mellannivå inom socialvården ansvarar för att leda servicehelheterna och personalen, för tjänsternas kvalitet, för klient- och patientsäkerheten samt för att utveckla processerna i samarbete med verksamhetsområdesdirektörerna. De ansvarar även för att följa upp budgeten samt rapporterar till både verksamhetsområdesdirektören och professionsdirektören.

3.1 Aktörernas roller, ansvar och samarbete

Detta kapitel beskriver rollerna och ansvaren samt samarbetet mellan olika aktörer i fråga om genomförandet av strukturellt socialt arbete i Österbottens välfärdsområde. Beskrivningen har tagits fram i samarbete mellan de tre välfärdsområdena i Västra Finlands samarbetsområde, för att strukturen för hur det strukturella sociala arbetet organiseras ska vara enhetlig i Satakunta välfärdsområde, Österbottens välfärdsområde och Egentliga Finlands välfärdsområde (se bilden [1] nedan).

[1] FUI+ U (Forskning, utveckling, innovationer + utbildning)

Strategisk och organisatorisk nivå: anordnarledningen

- Ansvarar för de strategiska lösningarna och riktningen för samt utvecklingen av det strukturella sociala arbetet.
- Ansvarar för att se till att information utnyttjas inom välfärdsområdets strategiska ledning, planering och utveckling. Ansvarar för att se till att informationen om det strukturella sociala arbetet förmedlas och kan utnyttjas inom välfärdsområdets ledning, planering, beslutsfattande och utveckling.

Ledande och linjedragande nivå: verksamhetsområdesledningen, som styrgrupp för det strukturella sociala arbetet inklusive Västra Finlands kompetenscentrum inom det sociala området

- Stöder organisationsledningen i ledningen av det strukturella sociala arbetet.
- Ansvarar för att den information som erhålls inom det strukturella sociala arbetet används i ledarskapet, planeringen av riktlinjer och strategiska utvecklingsåtgärder samt forskningen.
- Förmedlar information mellan socialservicen, välfärdsområdets ledning och de politiska beslutsfattarna.

Beredande, styrande och utvecklande nivå: cheferna på mellannivå samt representanter för arbetet för att främja delaktighet, välfärd och hälsa

- Ansvarar för och samordnar produktionen, analysen och förmedlingen av information om det strukturella sociala arbetet.
- Förankrar målen för det strukturella sociala arbetet, förmedlar informationen om det strukturella sociala arbetet så att den kan utnyttjas.
- Stöder det praktiska sociala arbetet i genomförandet av det strukturella sociala arbetet.
- Stöder personalens kompetens i och genomförande av det strukturella sociala arbetet samt samordnar nödvändig utbildning, kommunikationen, samarbetet med intressenter och den praktiska utvecklingen utifrån strukturell information.
- Sammanställer, analyserar och förmedlar information som erhållits med det strukturella sociala arbetets metoder till ledningen för social- och hälsovården.

Praktisk och utvecklande nivå: de anställda under ledning av direktören och den ledande socialarbetaren

- Ansvarar för orienteringen och arbetspraxis i klientarbetet inom det strukturella sociala arbetet samt för att producera social information som uppkommer i det dagliga sociala arbetet.
- Ansvarar för genomförande av det strukturella sociala arbetet direkt genom klientarbetet.
- Producerar social information om det dagliga sociala arbetet samt erfarenheterna från och praxis inom arbetet, till exempel social rapportering och fenomenrapporter.
- Identifierar och dokumenterar systemiska och samhälleliga hinder och problem som klienterna stöter på samt positiva fenomen, till exempel missförhållanden beträffande tillgången till tjänster, lokala sociala problem samt fungerande eller främjande faktorer.
- Deltar i ett sakkunnignätverk för det strukturella sociala arbetet samt i regionala möten där utvecklingsbehoven lyfts fram och samordnas.
- Chefen för socialvården och den ledande socialarbetaren sammanställer resultaten av den sociala rapporteringen och informerar cheferna på mellannivå om dem.

De yrkesutbildade personerna inom socialvården ansvarar för informationsproduktionen samt för att definiera och lyfta fram aktuella fenomen och missförhållanden i anknytning till klienterna och servicesystemet.

4 Genomförande av strukturellt socialt arbete

Strukturellt socialt arbete bygger på en systematisk informationsproduktion ur ett multiperspektiv, med hjälp av vilken klienternas erfarenheter och servicebehov samt sociala fenomen synliggörs. Den syftar till att producera information om social välfärd, klienternas situationer och servicesystemets funktion till stöd för beslutsfattandet och främjande av välfärd.

Information samlas in via klientarbetet, socialombudets rapporter, klientrespons, anmärkningar, klagomål, deltagande metoder, erfarenhetsexperters synpunkter samt klient- och patientdatasystem, befolkningsstatistik, enkäter och undersökningar. Ett viktigt verktyg

för informationsinsamlingen är den sociala rapport som de anställda upprättar och som är en sammanställning av observationer och fenomen.

Det strukturella sociala arbetet gör sakkunskapen inom socialt arbete till en del av välfärdsområdets planering och utveckling samt stöder samarbetet mellan kommuner, organisationer och andra aktörer. Det innefattar även uppgörande av åtgärdsförslag för att förebygga och åtgärda sociala problem samt utveckla boende- och verksamhetsmiljöer. De yrkesutbildade personerna inom socialvården ansvarar för att samla in information och lyfta fram fenomen, varvid de strukturella utmaningarna synliggörs till stöd för beslutsfattandet och utvecklingen.

4.1 Regional informationsproduktion och utnyttjande av informationen

Inom strukturellt socialt arbete är det centralt att producera information som baserar sig på klientarbetet. Med hjälp av denna information synliggörs klienternas behov, de samhälleliga faktorer som påverkar dem och effekterna av tjänsterna. Informationsproduktionen stöder beslutsfattandet och utvecklingen av tjänsterna. Information samlas in om det dagliga arbetet inom socialvården, men även sektorsövergripande i samarbete med till exempel hälso- och sjukvården, sysselsättningstjänsterna samt olika organisationer. På så sätt berikas informationen med olika perspektiv och helhetsbilden stärks.

4.1.1 Utvecklingsbehov

- Förenhetligande av informationsproduktionen
    - Tydliga metoder och verktyg utvecklas för informationsinsamlingen och rapporteringen, så att informationen är jämförbar och användbar.
- Datas kvalitet och interoperabilitet
    - Klient- och patientuppgifternas kvalitet förbättras och uppgifterna integreras i analysen av statistiska data, registeruppgifter och respons.
- Stärkande av kunskaperna i och validering av kvaliteten på dokumentationen av klientuppgifter
- Stärkande av det fenomenbaserade arbetet
    - Fenomenanalyser etableras som en del av årsklockan.
- Ökad delaktighet

    - Olika organisationers, erfarenhetsexperters och invånares perspektiv utnyttjas i informationsproduktionen.
- Digitala lösningar
    - Digitala verktyg utvecklas till stöd för informationsinsamlingen och analysen.
- Kopplingen till ledning genom information
    - Det säkerställs att informationen om det strukturella sociala arbetet styr de strategiska riktlinjerna och det politiska beslutsfattandet.

4.2 Nationell informationsproduktion

Institutet för hälsa och välfärd (THL) bereder en nationell informationsprodukt och informationstjänst för det strukturella sociala arbetet som stöder välfärdsområdenas informationsledning och utveckling av det strukturella sociala arbetet. Den nationella informationsprodukten gör det möjligt att utnyttja jämförbar information mellan områden och stöder den nationella styrningen.

Österbottens välfärdsområde befinner sig i Kanta II-fasen och använder en datapool, vilket skapar goda förutsättningar för att förse THL med nödvändiga data för upprättandet av en nationell informationsprodukt. I takt med att beredningen av den nationella informationsproduktionen framskrider kommer detta avsnitt att uppdateras för att motsvara THL:s anvisningar och tidsplaner.

Det riksomfattande nätverk för strukturellt socialt arbete som samordnas av THL fortsätter sin verksamhet under 2026. Varje välfärdsområde utser två representanter till nätverket. Österbottens välfärdsområde deltar aktivt i nätverkets verksamhet, delar observationer från sitt område och utnyttjar nationella informationstjänster. Samtidigt utvecklas datas kvalitet, tillgången till statistiska data och datas interoperabilitet i området, så att både de nationella och regionala rapporteringsbehoven kan uppfyllas på ett effektivt sätt.

4.2.1 Verkställande av den nationella informationsproduktionen i välfärdsområdet

Verkställandet av den nationella informationsproduktionen i Österbottens välfärdsområde bygger på följande åtgärder:

- **Harmonisering av uppgifter och uppgifternas kvalitet**
  Det säkerställs att uppgifterna om det strukturella sociala arbetet samlas in med enhetliga metoder samt att de är av hög kvalitet och jämförbara med hänsyn till de nationella behoven.

- **Utnyttjande av en datapool**
  En datapool och andra tillgängliga informationssystem utnyttjas för att föra över information till THL:s nationella informationstjänst.

- **Utveckling av rapporteringsprocesserna**
  Tydliga processer skapas för informationsinsamling, analys och rapportering, så att de stämmer överens med de nationella tidsplanerna och datainnehållen.

- **Samarbete och nätverkande**
  Välfärdsområdet deltar aktivt i THL:s riksomfattande nätverk och säkerställer att områdets behov beaktas i den nationella beredningen.

- **Integrering av ledning genom information**
  informationen som erhålls via de nationella informationsprodukterna utnyttjas i Österbottens välfärdsområdes strategiska planering, tjänsteutveckling och beslutsfattande.

4.3 Arbetspraxis inom strukturellt socialt arbete

Grunden för strukturellt socialt arbete är informationsproduktion ur ett multiperspektiv i syfte att lyfta fram klienternas erfarenheter, samhälleliga fenomen och strukturella utvecklingsbehov i servicesystemet. Arbetspraxis bygger på tre helheter: insamling av information, analys och rapportering av information samt påverkansarbete. Med hjälp av dessa säkerställs att den information som uppkommer i det dagliga sociala arbetet förädlas till stöd för beslutsfattandet och som ett verktyg för utveckling, inte bara inom välfärdsområdet, utan även i ett större perspektiv på regional nivå och i det nationella beslutsfattandet. Den producerade informationen utnyttjas dessutom i de anställdas klientarbete, planeringen av tjänster och utvecklingen av klientprocesserna.

Processen för social rapportering och förädling av strukturell information framskrider i fyra faser, i skikt på olika verksamhetsnivåer, där var och en har en tydlig roll och ett tydligt ansvar. Processen framskrider på följande sätt:

Informationsinsamling – Social rapportering

Informationsinsamlingen genomförs av yrkesutbildade personer inom socialvården som en del av den normala arbetsvardagen. En elektronisk blankett för social rapportering som är öppen året om används, och på den anges observationer av klienternas situationer, servicesystemets funktion, samhälleliga fenomen och tecken på akuta förändringar. Informationsinsamlingen är systematisk samt sker med låg tröskel och i realtid. Den syftar till att identifiera sociala problem, återkommande fenomen och strukturella hinder.

Rapporteringsperioden slutar den 30 april 2026, varefter ett sammandrag upprättas över resultaten av den sociala rapporteringen och skickas till enheterna. Beredningen av sammandraget samordnas av en specialsakkunnig på socialvårdens professionslinje tillsammans med en utsedd arbetsgrupp.

Analys och förädling – Social rapportering

Analysen på den första nivån görs på enhetsnivå, där de närmaste cheferna och de ledande socialarbetarna sammanfattar observationerna samt identifierar lokala fenomen och dolda signaler. Resultaten av den sociala rapporteringen behandlas på enheterna och kompletteras med annan tillgänglig information. De ledande socialarbetarna och serviceenheternas chefer ser till att observationerna gås igenom i teamen. I diskussionerna granskas de fenomen som framkommit i klientarbetet och deras effekter på välfärden samt de yrkesutbildades åtgärdsförslag. Dessa förslag är en viktig del av genomförandet av det strukturella sociala arbetet. Resultaten utnyttjas i enheternas utvecklingsarbete och i samarbetet med olika aktörer. Enheterna kan även ta egna utvecklingsinitiativ utifrån observationerna. På enheterna görs ett sammandrag av analysarbetet som överlämnas till chefen på mellannivån i fråga. Chefen på mellannivån samlar in rapporterna från sina enheter samt analyserar och kompletterar dem.

Sammandragen och åtgärdsförslagen ges till arbetsgruppen, som sammanställer en organisationsspecifik social rapport till stöd för beslutsfattandet och utvecklingen.

Arbetsgruppen sammanställer informationen i bred omfattning, kopplar den till statistik och forskningsdata samt bereder en helhetsanalys. Analysen förädlas till en social rapport, som innehåller beskrivningar av fenomen, granskningar av bakomliggande faktorer, en konsekvensbedömning och konkreta åtgärdsförslag.

Rapportering och förmedling av information för beslutsfattande

Den färdiga sociala rapporten överlämnas till den strategiska ledningen, verksamhetsområdesledningen och politiska beslutsfattare. Rapporten stöder den strategiska planeringen och utvecklingen av servicestrukturer samt utgör bakgrundsmaterial för välfärdsområdets nämnder och fullmäktige. Därtill delas rapporten med enheterna, personalen och samarbetspartner, så att informationen kan utnyttjas på bred front i utvecklingen av samhälleliga funktioner och stärkandet av samarbeten.

Påverkande och verkställande

Rekommendationerna i rapporterna utnyttjas i den strategiska planeringen och utvecklingen av verksamheten på alla nivåer. Anordnarledningen ansvarar för att inleda och dra upp riktlinjerna för strukturella utvecklingsåtgärder som en del av välfärdsområdets strategi. Verksamhetsområdesledningen utarbetar mer detaljerade riktlinjer och inkluderar observationerna i verksamhetsplanen. Ledningen på mellannivå ordnar handledning och utbildningar samt följer upp effekterna av ändringarna, medan de anställda får respons och integrerar ändringarna i sitt arbete.

Den helhet som sammanställts utifrån informationskällorna behandlas regelbundet i teamen, vid chefsmöten och i multiprofessionella forum. Resultaten av den sociala rapporteringen och fenomenanalyserna delges sektorernas styrgrupper, verksamhetsområdenas ledningsgrupper och ledningsgruppen för social- och hälsovården samt vid anordnarledningens möten. Från dessa förs informationen vidare till styrelsen samt aktörerna inom kommun- och organisationssamarbetet. Verksamhetsområdesdirektörerna och ledningen på mellannivå ansvarar för att utnyttja informationen i utvecklingen av verksamheten, och cheferna säkerställer att resultaten behandlas även på enheterna tillsammans med personalen. Informeringen sker via intranätet och webbplatsen.

Fenomenbaserat arbete

Det fenomenbaserade arbetet startar när styrgruppen eller anordnarledningen beställer en fenomenanalys efter att ett betydande fenomen har identifierats. Arbetet leds av en arbetsgrupp som samordnar processen och ser till att den fortskrider systematiskt. De anställda producerar observationer om det dagliga klientarbetet, ledningen på mellannivå sammanställer och analyserar informationen i ett bredare perspektiv, och kompetenscentrumet stöder analysen med sin sakkunskap. Därtill utnyttjas forskningsdata samt kompetensen vid universitet och högskolor. Utifrån analysen upprättas en fenomenrapport över de viktigaste observationerna och åtgärdsförslagen. Rapporten överlämnas till den strategiska ledningen, de politiska beslutsfattarna och verksamhetsområdesledningen till stöd för planeringen av utvecklingsåtgärder och för beslutsfattandet.

4.3.1 Arbetspraxis

Arbetspraxis inom det strukturella sociala arbetet följer en årsklocka, för att informationsinsamlingen, analysen och rapporteringen ska framskrida systematiskt. Årsklockan styr verksamheten på alla nivåer:

Januari–februari

- Start och introduktion: Personalen får anvisningar, en intranätsida publiceras.
- En elektronisk blankett för social rapportering öppnas (kontinuerlig informationsinsamling).

Mars

- En första lägesöversikt: Arbetsgruppen kontrollerar hur informationsinsamlingen framskrider och preciserar anvisningarna.

Maj–juni

- Rapporteringsperioden slutar (30.4.2026).
- Enheterna gör sammanfattningar och överlämnar dem till ledningen på mellannivå.

Juli–augusti

- Analys och förädling: Ledningen på mellannivå sammanställer enhetsrapporter, och arbetsgruppen kopplar informationen till statistik och forskning.

September

- Beredning av den sociala rapporten: fenomen, bakgrundsfaktorer, åtgärdsförslag.

Oktober

- Godkännande av och informering om rapporten: Styrgruppen behandlar rapporten samt informerar personalen och externt om den.
- Informationen utnyttjas i den strategiska planeringen och i beslutsfattandet.

November–december

- Påverkan och utvecklingsåtgärder: Utifrån rapporten tas initiativ till utveckling på enheterna samt görs förberedelser för det fenomenbaserade arbetet och preciseringarna under 2027.

4.3.2 Utvecklingsbehov

Under 2026 ligger fokus på att

- sätta upp organisationen och etablera processerna (styrgrupp, arbetsgrupp, elektronisk informationsinsamling)
- införa social rapportering på bred front och producera analyser på enheterna
- förbereda för det fenomenbaserade arbetet inför preciseringarna 2027
- stärka kompetensen: utbildningar och anvisningar om strukturellt socialt arbete
- integrera ledningen genom information: utnyttja rapporterna i den strategiska planeringen och i beslutsfattandet.

År 2027 utvidgas utvecklingsåtgärderna till att omfatta även

- precisering av processerna och årsklockan
- stärkande av den regionala utvecklingshelheten (kompetenscentrumet, samarbetet inom samarbetsområdet)
- förbättring av klient- och patientuppgifternas kvalitet samt integrering av statistiska data

- stärkande av delaktigheten och likabehandlingen (organisationer, erfarenhetsexperter, invånare).

5 Stärkande av kompetensen

Kompetensen i strukturellt socialt arbete utvecklas systematiskt i samarbete med aktörerna, kompetenscentrumet och högskolorna i området. Målet är att stärka arbetsmetodernas ställning, synlighet och verkningsfullhet samt säkerställa att personalen behärskar metoderna och kan utnyttja den producerade informationen i klientarbetet, beslutsfattandet och det samhälleliga påverkansarbetet.

5.1 Praxis för att stärka kompetensen i strukturellt socialt arbete

Utbildningar och verkstäder

- Regelbundna utbildningar i strukturellt socialt arbete, social rapportering och fenomenanalys ordnas. Verkstäder stöder det praktiska lärandet och stärker den gemensamma förståelsen om arbetsmetoderna.

Deltagande utvecklingsarbete

- Personalen deltar i analysarbetet och utvecklingsuppgifterna, vilket ökar medvetenheten om möjligheterna att påverka strukturerna och stärker arbetets betydelse som en del av utvecklingen av tjänsterna.

Kunskaper i ledning genom information

- Förmågan att utnyttja producerad information i den strategiska planeringen och utvecklingen av tjänsterna stärks på alla nivåer, vilket främjar en kultur för ledning genom information.

Forskningsbaserad utveckling

- En forskningsbaserad verksamhetskultur skapas inom socialvårdens all verksamhet genom användning av sakkunskapen vid kompetenscentrumet och högskolorna samt

inom forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten för att fördjupa kompetensen och säkerställa att arbetet bygger på vetenskaplig forskning.

Nätverk och kollegialt lärande

- Delning av kompetens i regionala och nationella nätverk samt spridning av bästa praxis genom kollegialt lärande främjas.

5.2 Utvecklingsbehov

Etablering av strukturella arbetsmetoder

- Systematisk utbildning och handledning behövs för att det strukturella perspektivet ska integreras i klientarbetet och ledarskapet.

Stärkande av analyskompetensen

- Personalens förmåga att analysera den sociala rapporteringen och olika fenomen samt utarbeta åtgärdsförslag utvecklas.

Färdigheter i ledning genom information

- Kompetensen i att utnyttja information i den strategiska planeringen och i beslutsfattandet stärks.

Användning av digitala verktyg

- Det behövs utbildning i användningen av digitala verktyg för informationsinsamling och analys.

Ökning av forskningssamarbeten

- Strukturer för samarbete med kompetenscentrumet och högskolor samt aktörer inom forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet skapas för att fördjupa kompetensen.

Färdigheter i deltagande och påverkan

- Metoder för hur personalen kan främja klienternas och erfarenhetsexperternas delaktighet i informationsproduktionen utvecklas.
- De anställdas förmåga att utnyttja information om strukturellt socialt arbete i klientarbetet och det samhälleliga påverkansarbetet stärks.

Styrgruppen för strukturellt socialt arbete leder genomförandet av utvecklingsåtgärderna och ansvarar för resursallokeringen för dem.

6 Kommunikation

Kommunikation är en viktig del av genomförandet av strukturellt socialt arbete och en långsiktig utveckling av det. Fokus ligger på en tydlig och systematisk verksamhetsmodell, som förmedlar den information och de resultat som det strukturella sociala arbetet producerar både internt och externt. Personalen informeras regelbundet om resultaten av det strukturella sociala arbetet, om observationerna i analyserna samt om utvecklingsförslagen till exempel vid gemensamma evenemang för aktörer inom socialvården. På Österbottens välfärdsområdes intranät skapas en separat sektion där personalen kan hitta aktuella rapporter, analyser och anvisningar.

Ledningen informerar beslutsfattare och förtroendepersoner om resultaten av det strukturella sociala arbetet och dess betydelse som ett verktyg för ledning genom information i samband med till exempel rapporten ”Hur mår Österbotten?” och det årliga seminariet. I den externa kommunikationen utnyttjas webbplatsen och andra överenskomna kanaler, så att informationen når kommuner, organisationer, högskolor och aktörer inom samarbetsområdet. Rapporterna och analyserna publiceras öppet och presenteras vid årliga evenemang i syfte att göra resultaten lättillgängliga och användbara.

Målet är att den information och de resultat som produceras inom det strukturella sociala arbetet ska stödja beslutsfattandet, utvecklingen av tjänsterna och samhällspåverkan. Målet är även att göra kommunikationsmodellen tydlig, konsekvent och lättillgänglig inom hela välfärdsområdet. Detta avsnitt kräver ännu preciseringar i fråga om praktiska åtgärder, tidsplaner och ansvariga personer.

6.1 Utvecklingsbehov

- Precisera kommunikationsmodellen i fråga om praktiska åtgärder, tidsplaner och ansvariga personer.
- Upprätta en målgruppsspecifik kommunikationsplan.
- Integrera kommunikationen i årsklockan och den strategiska informationsledningen.

- Förtydliga och öka öppenheten i den externa kommunikationen.
- Skapa en modell för utvärdering av kommunikationens effektivitet.

Styrgruppen för strukturellt socialt arbete leder genomförandet av utvecklingsåtgärderna och ansvarar för resursallokeringen för dem.

7 Sammanfattning och utvecklingsområden 2026–2027

Syftet med strukturellt socialt arbete är att säkerställa att informationen om social välfärd och sociala problem förmedlas till stöd för beslutsfattandet och verksamheten samt att sakkunskapen inom socialt arbete utnyttjas för att främja välfärd och hälsa. Syftet med arbetet är även att identifiera och förebygga praxis som skapar ojämlikhet samt stärka ledningen genom information.

Fokus för 2026 ligger på att organisera och synliggöra det strukturella sociala arbetet. Detta inkluderar att utse en styrgrupp och en arbetsgrupp, inleda systematiska metoder för informationsinsamling och analys samt införa social rapportering på bred front med hjälp av en elektronisk webblankett. Enheterna producerar årliga analyser som innehåller förslag till utveckling av tjänster och strukturer. Processerna konkretiseras och beskrivs med hjälp av en årsklocka, så att insamlingen, analysen och utnyttjandet av information kan genomföras systematiskt. Enheterna och personalen involveras aktivt i arbetet och producerar observationer om det dagliga klientarbetet samt deltar i analysarbete och utvecklingsuppgifter. Områdets representanter deltar även i ett nationellt nätverk för att de lokala informationsbehoven ska kunna beaktas i den nationella beredningen.

I uppdateringen av genomförandeplanen 2027 övergår fokus till att precisera processerna och årsklockan, stärka den regionala utvecklingshelheten genom kompetenscentrumet och samarbetet inom samarbetsområdet samt öka personalens kompetens. Samtidigt utvecklas informationsproduktionen och informationsledningen, vilket inkluderar att förbättra klient- och patientuppgifternas kvalitet. Processen beskriver i detalj tidsplanen och ansvarspersonerna för rapporteringen samt spridningen av informationen till kommuner, organisationer och andra samarbetsaktörer via koordinatorerna för främjande av hälsa- och välfärd (HYTE - koordinatorer) och enheterna. Därtill klarläggs hur den producerade informationen ska

utnyttjas i den strategiska planeringen och det politiska beslutsfattandet. Statistiska data och registeruppgifter samt klientrespons, anmärkningar, anmälningar om missförhållanden, socialombudets rapporter och erfarenhetsexperternas kunskaper integreras systematiskt i analysen och rapporteringen. Det fenomenbaserade arbetet och rapporteringen stärks genom en årlig fenomenanalys, utifrån vilken konkreta förslag till utveckling av tjänster och strukturer utarbetas. Delaktighet och likabehandling främjas genom att olika organisationers, kommuners, erfarenhetsexperters och invånares perspektiv tas i beaktande i informationsproduktionen. På så sätt bildar utvecklingsåtgärderna en delaktiggörande och konkret helhet, som främjar utnyttjande av sakkunskapen inom socialt arbete i beslutsfattandet samt utvecklingen av tjänsterna och strukturerna i området.

Österbottens välfärdsområde har ett nära samarbete med Satakunta välfärdsområde och Egentliga Finlands välfärdsområde i fråga om utvecklingen av det strukturella sociala arbetet. Gemensamma verkstäder, seminarier och nätverksmöten ordnas regelbundet, och processerna och rapporteringsmodellerna harmoniseras i enlighet med THL:s nationella anvisningar. Som ett resultat av samarbetet utvecklas gemensamma verksamhetssätt och delas bästa praxis mellan områdena.

8 Datering och aktörer som deltagit i upprättandet av planen

Utveckling av det strukturella sociala arbetet har varit en viktig del av RRP-projektet (Prima Botnia), som samordnats under ledning av Institutet för hälsa och välfärd (THL). Under projektet upprättades en genomförandeplan för strukturellt socialt arbete för välfärdsområdena i samarbete med välfärdsområdena inom Västra Finlands samarbetsområde. Irene Bäckman (under perioden 1.8.2023–31.10.2024) och Tuula Mulju (under perioden 1.2.2025–30.6.2025) var anställda som projektarbetare. Därtill har man deltagit aktivt i det av THL ledda nationella nätverket för strukturellt socialt arbete.

Styrgruppen (ledningsgruppen för social- och hälsovården utvidgad) för projekthelheten Prima Botnia godkände vid sitt möte den 25 mars 2025 (§ 4) en organisationsmodell för strukturellt socialt arbete. Modellen beskriver ansvar, uppgifter och roller på ett allmänt plan. Principerna för organiseringen har beretts i samarbete mellan välfärdsområdena i Västra Finlands samarbetsområde.

Arbetspraxis var under tiden 14.11–24.11.2025 på remissrunda hos socialvårdens chefer, servicecheferna (ledning av socialarbetet) och de ledande socialarbetarna. Under beredningen har ärendet behandlats flera gånger tillsammans med socialvårdens chefer och sakkunniga samt anordnarledningen och verksamhetsområdesledningen. Genomförandeplanen för strukturellt socialt arbete i Österbottens välfärdsområde färdigställdes av specialsakkunnig Maria Lindvall, och ledningsgruppen för social- och hälsovården godkände den vid sitt möte den 9 december 2025 (§ 162).